

Enheten för försörjningsberedskap
Avdelningen för krisberedskap och civilt försvar

Strategi för försörjningsberedskap med inriktning mot privat-offentlig samverkan

Bakgrund

Regeringen bedömer i propositionen Totalförsvaret 2021–2025 att försörjningsberedskapen så långt som möjligt ska kunna säkerställa flöden i varukedjor under fredstida kriser, höjd beredskap och krig. Den svenska försörjningsberedskapen bör utvecklas och näringslivet bör i ökad utsträckning involveras för att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna. Regeringen konstaterar vidare att det finns ett behov av att analysera frågor om ansvar och metoder för att uppnå försörjningstrygghet.¹

För närvarande pågår flera utredningar och uppdrag som har bäring på utvecklingen av försörjningsberedskapen: utredningen om ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar (dir 2018:05), utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap och förmåga inför och vid allvarliga händelser i fredstid och höjd beredskap (dir. 2018:770 samt uppdraget till Totalförsvarets forskningsinstitut att analysera frågor avseende nationell försörjningsberedskap (Ju2020/02565/SSK Ju2018/05358/SSK). Vidare har Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att ge förstärkt stöd vid upphandling församhällsviktig verksamhet (Fi2019/03819/OU).

Regeringen avser att tillsätta en utredning om vad en nationellt samordnad försörjningsberedskap bör omfatta och hur den bör organiseras och finansieras.² Frågor om ansvar och metoder för att uppnå försörjningstrygghet såsom lagerhållning i statlig eller privat regi och tillverkningsberedskap är angelägna och komplicerade frågor som behöver analyseras och utredas närmare under kommande år.

Regeringen gav den 2 juli 2020 FOI i uppdrag att analysera vissa övergripande frågor avseende nationell försörjningsberedskap. Analysen belyser vilka frågor som skulle kunna hanteras av en central aktör med ett sammanhållet ansvar för försörjningsfrågor. Resultatet kan ses som en förstudie och ett kunskapsunderlag till den aviserade utredningen.³

---

¹ Uppdrag till Totalförsvarets forskningsinstitut att analysera frågor avseende nationell försörjningsberedskap, Justitiedepartementet 2020-07-02 Ju2020/02565/SSK Ju2018/05358/SSK

² Totalförsvaret 2021–2025, Prop. 2020/21:30, s 130f

³ Svar på uppdrag till Totalförsvarets forskningsinstitut att analysera frågor avseende nationell försörjningsberedskap, F01-2020-1155.

En strategi för försörjningsberedskap

MSB konstaterar att det under perioden fram till att kommande utredningar har presenterat sina resultat och dessa har omsatts i styrning från regeringen finns en förväntan och ett behov av att upprätthålla nödvändig försörjning. Därför finns ett behov av en samsyn kring hur vi utvecklar försörjningsberedskapen under främst perioden 2020-2025 men också med en långsiktig målbild mot 2030. Detta behov har förankrats genom dialoger med myndigheter och näringslivsrepresentanter.

En strategi för försörjningsberedskap har därför tagits fram i syfte att beskriva hur MSB ska arbeta med området samt för att möta de ökade kraven och förväntningarna från regering, myndigheter och övriga samhället på försörjningsberedskapen. Strategin ska ge besked och en ökad tydlighet från statens sida om en önskad utveckling av försörjningsberedskapen och inkluderar de övergripande insatserna eller milstolparna som krävs för att nå dit. Den ska också fungera som ett underlag för kommunikation och utbildning samt kunna främja ett strategiskt förhållningssätt och kunskapsuppbyggande inom området försörjningsberedskap.

Vad är försörjningsberedskap och vilka utmaningar står vi inför på området?

Enligt lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap, är totalförsvaret verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. För att stärka landets försvarsförmåga kan beredskapen höjas. Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då skall bedrivas.

Försörjningsberedskap är förmågan att i kris, höjd beredskap och ytterst krig förse befolkningen med de varor och tjänster som behövs för dess överlevnad⁴. Det är också förmågan att förse samhällsviktiga verksamheter, civila liksom militära, med de varor och tjänster som behövs för deras funktionalitet.⁵

Arbetet med att skapa denna förmåga ska ses som en del av *beredskapsutvecklingen* som i sin tur bland annat handlar om att minska sårbarheter i samhällsviktiga funktioner och att öka förmågan att hantera allvarliga händelser, kriser och krig. Beredskapsutvecklingen omfattar även områden såsom säkerhetsskydd och informationssäkerhet.

Det pågår ett arbete kring hur vi kan beskriva relationen mellan krisberedskap och civilt försvar. Totalförsvaret ska samordnas med planering för fredstida krissituationer och så långt som möjligt kunna bygga på strukturer och processer som används inom krisberedskapen. En modell för beredskapsutveckling är under framtagande.

⁴ Försörjningsberedskapen var tidigare en del av det ekonomiska försvaret. Befolkningens överlevnad är det som traditionellt bestod av civilförsvaret, dvs. det som idag är befolkningsskyddet, som ligger som ett av de områden som MSB har ett nationellt ansvar för. Försörjningsberedskapen omfattar dock fler områden än befolkningsskyddet. T.ex. försvarsindustrins behov av el, vatten för att kunna tillverka ammunition. Vidare kan planering för att ge och ta emot civilt och militärt världsstöd omfattas av försörjningsberedskapen framgent.

⁵ Definition utgår från FOI-R--4644—SE.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Samhället saknar idag en del resurser, förmågor och strukturer som kommer att krävas vid krigsfara och krig.

Varor och tjänster som är nödvändiga för befolkningens överlevnad samt för att samhället ska kunna fungera på en grundläggande nivå kommer behöva prioriteras. Generella prioriteringsgrunder för olika verksamheter, på grund av den knapphet i resurser som kommer att råda under krigsförhållanden, behöver utarbetas och fastställas på nationell nivå. Funktionskrav behöver tas fram utifrån civila och militära behov.

Erfarenheter från covid-hanteringens visar på näringslivets förmåga att snabbt kunna ställa om sin verksamhet till att producera kritiska varor där det råder brist. Det visar på att Sverige också har en stark och robust industriell bas som är viktig att ta med sig i det fortsatta arbetet med att hitta nya, innovativa lösningar för en stärkt försörjningsberedskap. Erfarenheterna visar också på behovet att veta vad som är brister, men även att identifiera produktionsresurser och råvaror i planeringsarbetet.

Näringslivet, såväl privata som i vissa fall offentliga verksamheter⁶, har en avgörande betydelse för försörjningsberedskapen inom alla sektorer med sina leveranser av varor, tjänster och information. Samtidigt som en alltmer informations- och kunskapsintensiv samt internationellt sammanflätade industri innebär nya möjligheter för lönsam och hållbar produktion, innebär den också nya sårbarheter utifrån ett försörjningsperspektiv – något som till exempel inte omfattas av regeringens fokusområden i dess nyindustrialiseringsstrategi.⁷

Samhällsviktiga verksamheter, såväl offentliga som privata, är i hög grad beroende av IT-system för att kunna fungera. Att i ökad omfattning kunna lagra och bearbeta information skapar även nya möjligheter för försörjningsberedskapen. Värdefull data om vilka varor och tjänster som finns, var de finns (geografiskt) och hur försörjningsbehov behöver tillgodoses är frågor som kan besvaras snabbt och med hög detaljeringsgrad på ett sätt som var omöjligt bara för något år sedan. Men informationen behöver i allt större utsträckning kunna skyddas mot angrepp för att upprätthålla en hög nivå av cybersäkerhet i Sverige. Väl skyddad grunddata skapar förutsättningar för en effektiv försörjningsberedskap.

Systemen för elektroniska kommunikationer är inte dimensionerade för att hantera påfrestningar vid krig eller krigsfara och sociala mediernas betydelse för kommunikation blir allt större.

Statens förmåga att hjälpa företag att hantera risker för krig, krigsfara och kriser kommer att behöva stärkas. Företag behöver i ökad grad beakta antagonistiska hot inom gråzonen såsom till exempel en ökad cyberaktivism, cyberangrepp eller sabotage, eller beakta höjd

⁶ *Näringsliv* är en sammanfattande benämning på de produktionsprocesser, oberoende av om den är privat eller offentlig, som genererar varor och tjänster för försäljning på en marknad. NE, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/näringsliv>.

⁷ Den ”fjärde industriella revolution”, en omfattande digitalisering och automatisering av industrin, som pågår globalt kommer att påverka vad, hur och inte minst var företag producerar sina varor och tjänster.

beredskap och ytterst krig, i sin risk- och sårbarhetsanalyser och kontinuitetshantering.⁸ Det är risker som många gånger överstiger privata företags förmåga att planera för och än mindre hantera och som kan omfatta tilltagande ekonomisk krigföring i form av t.ex. handelshinder, -blockader, och -sanktioner, frysande av tillgångar, liksom tvång att underkasta sig andra länders exportregelverk.⁹

Då privata aktörer driver merparten av samhällsviktig verksamhet är hänsyn till marknadernas förutsättningar centralt. Upphandlingar och krav riktade mot företag måste ta hänsyn till hur konkurrensen mellan företag påverkas liksom utländska aktörers intresse i att investera i denna typ av verksamheter. Krav och ersättningsnivåer måste anpassas för att stärka de verksamheter som upprätthåller totalförsvaret. För att utveckla totalförsvaret är det viktigt att kravställningar utvecklas i nära dialog med branschorganisationer och berörda företag, och att Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten ingår i arbetet samt att finansiering (inklusive ersättningsnivåer till näringslivet) klargörs.

Detta innebär att staten och näringslivet behöver utveckla effektiva samverkansformer och gemensamma ramverk för att skapa en bestående förmåga hos samhället att fungera över hela hotskalan. Olika former av privat-offentlig samverkan¹⁰ behöver byggas upp, tillsammans med ekonomiska styrmedel och reglering, för att öka tydligheten avseende det offentliga krav på näringslivet och stärka företagens intresse för en god försörjningsberedskap. I planeringsarbetet för stärkt försörjningsberedskap bör även lärdomar från arbeten som gjorts i andra länder och organisationer, såsom Nato, tas tillvara.

Målsättning med försörjningsberedskapen inom ramen för totalförsvaret

Utgångspunkter

Enligt regeringens proposition 2020/21:30 om totalförsvaret 2021-2025, ska totalförsvaret utformas och dimensioneras för att kunna möta ett väpnat angrepp mot Sverige, inbegripet krigshandlingar på svenskt territorium. Utgångspunkten för planeringen av totalförsvaret bör vara att *under minst tre månader* kunna hantera en säkerhetspolitisk kris i Europa och Sveriges närområde som innebär *allvarliga störningar i samhällets funktionalitet* samt krig under del av denna tid.

Vidare föreslår regeringen i samma proposition att målen för det civila försvaret bland annat ska vara att ha förmåga att *värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och upprätthålla en nödvändig försörjning*. Civilt försvar är den verksamhet som myndigheter, kommuner och regioner samt enskilda, företag och det civila samhället

⁸ SOU 2019:51 Näringslivets roll inom totalförsvaret.

⁹ Lag (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m., 4 kap. 1§ Staten får meddela skadeförsäkring på transportområdet mot 1. krigsrisk och 2. risk att egendom läggs under embargo eller uppbringas eller utsätts för annan liknande åtgärd av främmande stat eller av den som där har tagit eller försöker ta makten.

¹⁰ Men även effektiv samverkan mellan företag och mellan offentliga aktörer är viktigt att främja.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

m.fl. vidtar för att förbereda Sverige för krig. I fredstid utgörs verksamheten av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Under höjd beredskap och då ytterst krig utgörs verksamheten av nödvändiga åtgärder för att upprätthålla målet för det civila försvaret.

Regeringen bedömer, enligt proposition 2020/21:30, att det är särskilt viktigt att arbetet med att *stärka motståndskraften i de viktigaste samhällsfunktionerna vidareutvecklas och fördjupas*. Att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna inkluderar att upprätthålla en nödvändig försörjning. Det innebär som regel en *lägre ambitionsnivå än i ett fredstida normalläge*. Arbetet har påbörjats men behöver nu intensifieras ytterligare.

Den svenska försörjningsberedskapen bör, enligt proposition 2020/21:30, utvecklas och *näringslivet bör i ökad utsträckning involveras* i arbetet med att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna. I stor utsträckning äger och ansvarar privata aktörer för många av de viktigaste samhällsfunktionerna, som bland annat handlar om produktion och transporter av nödvändiga varor och tjänster. Näringslivet är därmed av central betydelse för totalförsvaret och för försörjningsberedskapen och involveringen av det privata näringslivet i planeringsarbetet bör öka. *Offentliga aktörer bör, i nära dialog med privata aktörer, bedöma behovet av förberedelser för att säkerställa en rimlig beredskap*. Det kan avse bl.a. prioritering och fördelning av resurser samt andra nödvändiga åtgärder såsom att framställa eller lagra produkter och materiel inom t.ex. hälso- och sjukvården och i livsmedelskedjan.

Försörjningsberedskap – önskad förmågeutveckling i samhället 2020-2030

Som en del i arbetet med att ta fram färdplanen har diskussioner förts avseende samhällets önskade förmågeutveckling inom försörjningsberedskap, utifrån de utmaningar, förväntningar och mål som uttryckts ovan.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

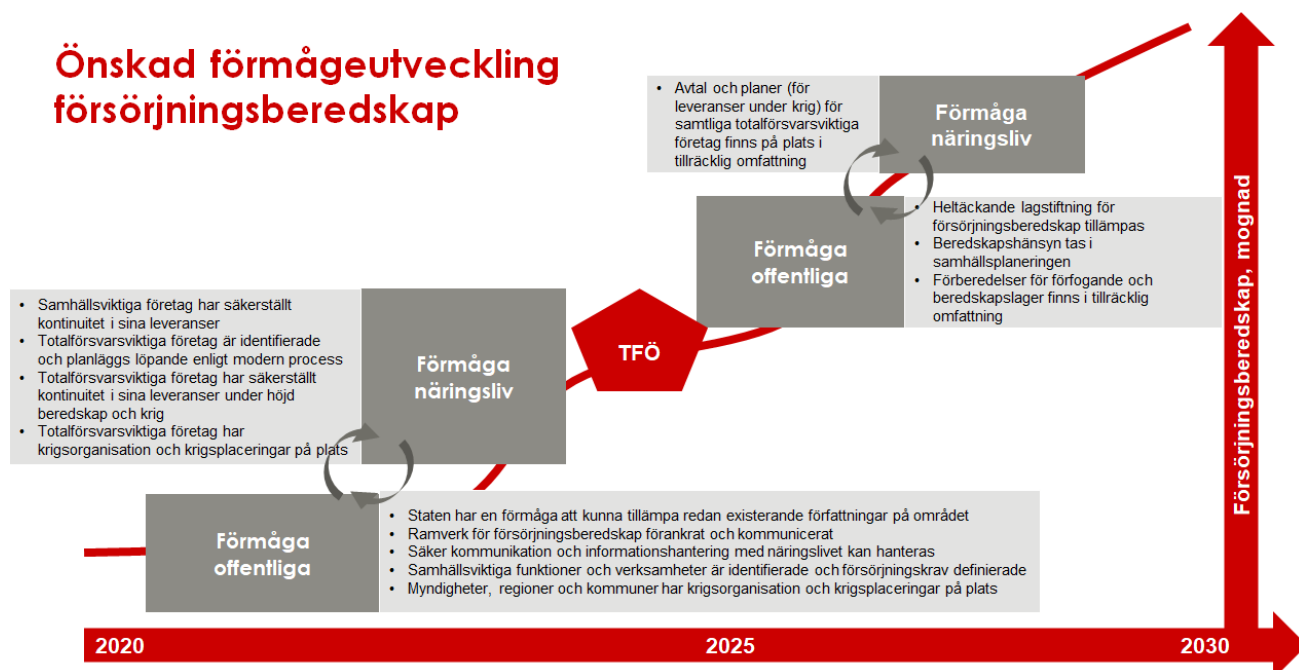
Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Önskad förmågeutveckling försörjningsberedskap

Det offentliga bygger förmåga, 2020-2024

Det är av grundläggande betydelse att staten utvecklar sin förmåga att kunna *tillämpa redan existerande författningar* med kopplingar till området försörjningsberedskap. En ökad mognad hos det offentliga att tillämpa befintliga lagar och förordningar skapar bättre möjligheter för att kunna förstå och beskriva vilka brister som finns i försörjningsberedskapen och vilka förändringar som kan behövas för att nå uppsatta mål för totalförsvaret.¹¹ Det gäller till exempel förordningen om leverans av varor och tjänster¹², förfogandelagen¹³, ransoneringslagen¹⁴, förordningen om beredskapslån och beredskapsersättning¹⁵ samt regelverket om försäkringar mot krigsrisker¹⁶. Detta innebär att förberedelser och planering för att tolka om/hur dessa lagar är tillämpbara på dagens marknader. Ett arbete behöver genomföras i syfte att bedöma hur försörjningsberedskapen kan upprätthållas i förhållande till framförallt EU:s regelverk och vilka undantag som kan behöva beslutas. Näringslivet behöver även här involveras för att bättre förstå förutsättningarna och konsekvenserna inför dessa tolkningar.

¹¹ Befintlig författning bygger till stor del på en verklighet som ser annorlunda ut idag, till exempel fanns tidigare en större andel företag än idag som var offentligt ägda och inte utsatta för konkurrens på samma sätt.

¹² 1992:390

¹³ 1978:262

¹⁴ 1978:268

¹⁵ 1982:517

¹⁶ Lag (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m. där staten hjälper näringslivet med att bland annat tydliggöra de villkor som gäller utifrån Krigsförsäkringsnämndens bestämmelser och hur möjligheterna ser ut med att täcka ekonomiska förluster på grund av krigshandlingar, inklusive ekonomisk krigföring, och därmed minska risker för konkurser (och därmed avbrott i försörjning av varor eller tjänster).

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Ett *ramverk för försörjningsberedskap* behöver förankras hos näringslivet, myndigheter, regioner och kommuner. Ramverket ska bestå av en uppsättning av lagar och förordningar, dimensionerande scenarier, försörjningsanalyser, existerande och nya verktyg och metoder. Det handlar till exempel om metoder för planläggning, kontinuitetshantering, liksom stora olyckor och allvarliga naturhändelser¹⁷, personalförsörjning, företagsplanläggning, finansieringsprinciper, dimensionerande planeringsförutsättningar samt relevanta standarder på området. En god försörjningsberedskap kommer även att kräva en förmåga att mäkla, fördela och prioritera resurser, regional och lokal. Ramverket ska öka tydligheten om det offentliga förväntningar på näringslivet och att stärka privata aktörers intresse för att planera för en god hantering av risker och försörjningsberedskap. Genom ett aktivt förankringsarbete hos näringslivet av ett ramverk bör former för privat-offentlig samverkan utvecklas och fördjupas på nationell, regional och lokal nivå.

En förutsättning för ett fördjupat samarbete med näringslivet är att *säker kommunikation och informationshantering kan upprätthållas*. Det kräver att det finns en god informationssäkerhet hos alla berörda eftersom vi behöver kunna dela affärs- och säkerhetskänslig information mellan varandra. En framgångsfaktor är att myndigheterna, regionerna och kommunerna har förmågan att hantera uppgifter från näringslivet som omfattas av sekretess och att näringslivet känner förtroende för förmågan. Men det är också nödvändigt att alla berörda kan hantera säkerhetskänslig information och att det finns kunskap om hur information kan delas. Det finns riktlinjer och vägledning¹⁸ som stöd för att bedöma vilken information som kan och bör delas med näringslivsaktörer utifrån faktorer som exempelvis i vilken grad aktörens verksamhet är viktig för totalförsvaret, aktörens behov av informationen för att kunna utföra sin verksamhet, ägandeförhållanden samt kunskaper och övriga förutsättningar för att hantera information på ett säkert sätt.¹⁹ För kommunikationen med totalförsvarsviktiga företag kan det utöver ömsesidig informationssäkerhet krävas tekniska lösningar för säker kommunikation, vilket kan behöva lösas tidigt i planeringsprocessen.

En *identifiering av samhällsviktiga verksamheter* behöver genomföras och *försörjningskrav definieras*. Kraven behöver dimensioneras utifrån samhällets samlade behov av varor och tjänster och analyser av vad som är samhällets lägsta acceptabla försörjningsnivå för olika varor och tjänster.

Kriterier för att identifiera totalförsvarsviktiga företag behöver arbetas fram. En struktur som skapar nödvändiga incitament för näringslivet, inklusive samhällsperspektivet och tydliga mål för vad som skall uppnås, samt ett system för hur uppföljning ska gå till

¹⁷ Ska försörjningsberedskapen vara hållbar behöver kedjorna av tillverkning, lagerhållning, logistik, etc. även göras utifrån riskperspektiv som omfattar stora olyckor och allvarliga naturhändelser. Detta finns belyst bland annat i FN:s Sendairamverk kring katastrofriskreducering och kopplar också till Agenda 2030 hållbarhetsmål.

¹⁸ Vägledning kring hur man delar säkerhetsklassad info finns men kanske inte just vad för slags information.

¹⁹ Medan företagen tillsammans med SÄPO tar fram vad som är skyddsvärt så utvecklar MSB tillsammans med FMV signalskydd som passar de civila behoven. Dessa godkänns sedan av FM innan användning.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

behöver tas fram. Ett sådant arbete behöver samordnas med hur identifiering av samhällsviktig verksamhet sker och hur försörjningskraven definieras.

Myndigheter, regioner och kommuner har *krigsorganisationer* bemannade genom *krigsplaceringar*. Detta kräver samordning mellan offentliga aktörer. Genom krigsorganisation säkerställs personalberoende för samhällsviktiga verksamheter.

Näringslivet realiserar och utvecklar förmåga, 2020-2024

Totalförsvarsviktiga företag har identifierats och planläggs enligt en modern process. Det finns vägledning för företagsplanläggning framme som används av myndigheter att tillsammans med företagen identifiera nödvändiga beredskapsåtgärder, utifrån bland annat befintliga försörjningskrav. Staten har inlett en dialog med näringslivet rörande omställningsplanering av samhällsviktiga verksamheter. Företagen har kunskaper om de förmågekrav som ställs på deras verksamhet och vilka planerings- och finansiella förutsättningar som gäller under kris och höjd beredskap.

Att identifiera och säkert kunna lagra rådata som är relevant för samhällets försörjningsberedskap blir viktigt. Här kan system behöva byggas upp för att med hjälp av modern teknologi kunna analysera rådata som ett stöd för den fortsatta planeringen av försörjningsberedskapen. Det kan också bidra till att bra beslutsunderlag kan utarbetas snabbt i den händelse försörjningsberedskapen behöver aktiveras.

Med stöd från ramverket för försörjningsberedskap ska särskilt de företag som identifierats som samhällsviktiga och totalförsvarsviktiga ta hänsyn till försörjningsfrågor vid beslutsfattandet. Det innebär att det finns kompetens om dessa frågor och att de löpande kan hanteras som en integrerad del i företagets ledningssystem samt att de har *säkerställt kontinuitet i sina leveranser av varor och tjänster*.²⁰ För totalförsvarsviktiga företag ska kontinuitet säkerställas även *under höjd beredskap och ytterst krig* för att klara fastställda funktionsnivåer som behövs under krig. Staten (samt regioner och kommuner) och företagen kan söka lösningar som både gynnar samhällets försörjningsberedskap och företagens affärsmässiga strategier.

Totalförsvarsviktiga företag har *krigsorganisationer och krigsplaceringar på plats*. Det finns vägledning om personalförsörjning för företag.

Kontrollstation: TFÖ 2024

En totalförsvarsövning genomförs där viktiga delar av näringslivet och totalförsvarsviktiga företag deltar tillsammans med myndigheter, regioner och kommuner. Syftet är att pröva hur väl samhällsviktiga funktioner upprätthålls och hur samhället prioriterar resurser under höjd beredskap. Mindre, anpassade övningar där näringslivet involveras bör också utvecklas och genomföras kontinuerligt i syfte att testa förmågan och kunna dra lärdomar av erfarenheter från dessa.

---

²⁰ Detta ställer även krav på internationellt samarbete, samt kunskaper om av vilka svenska varor och tjänster som behövs av andra länder. Den internationella dimensionen är därför viktig.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Det offentliga bygger fördjupad förmåga, 2025-2030

Utifrån erfarenheter från bland annat TFÖ utvecklas ramverket för försörjningsberedskap iterativt.

En *beltäckande lagstiftning för försörjningsberedskap* finns på plats där sektorsspecifik lagstiftning hänger ihop och där brister i lagutrymmet för att nå uppsatta mål för totalförsvaret har åtgärdats.

*Beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen*²¹. Samhällsplaneringen tar sikte på framtiden och lyfter frågor om hur samhällen kan utformas och organiseras för att möta behovet av en ekonomisk, social och ekologisk hållbar utveckling samtidigt som totalförsvarets behov beaktas. Att beredskapshänsyn beaktas i samhällsplaneringen skapar förutsättningar för att de avvägningar och prioriteringar som görs mellan olika intressen inbegriper försörjningsberedskapsfrågor. Arbetet med att få in en beredskapshänsyn i planeringen förväntas ta tid och bör därför startas upp inom de kommande fyra åren för att under fasen 2025-2030 kunna inrikta arbetet ytterligare genom att stärka, professionalisera och strukturera planeringen.

Beredskapslager finns på plats för de varor som krävs i en tillräcklig omfattning för att klara försörjningen. Tillgången till totalförsvarsviktiga varor ska utgå från de behov som allmänheten, myndigheter, regioner och kommuner har i händelse av krig.²² Olika aspekter kommer också att behöva beaktas när man väljer olika lagringslösningar, till exempel lokalisering av lagren (stora centrallager eller mindre, lokala), ägarskap²³, resurser och organisation²⁴, samt hur logistikkedjan ut mot marknaden behöver byggas upp vid lageravtappning.

Förberedelser för förfogande har genomförts av myndigheter i tillräcklig omfattning. Enligt förfogandelag (1978:262) finns möjligheter för staten att förfoga över näringslivets egendom. Det är också möjligt att ålägga näringslivet att upprätthålla en tillverkning och i viss utsträckning styra verksamheten. För att förfogande ska vara en effektiv åtgärd krävs i stor utsträckning att myndigheterna har planerat och förberett denna antingen genom beslut om uttag av egendomen eller genom andra planeringsåtgärder, vilket är ett

²¹ Samhällsplanering omfattar riktlinjer för utveckling av bebyggelse, service, kommunikationer, infrastruktur och miljö. Samhällsplanering inbegriper stadsplanering och hur samhällsintressen skall utvecklas.

²² Till exempel har idag Folkhälsomyndigheten lager av antivirala läkemedel som kan tillgängliggöras inför en pandemi. De har också avtal med tre läkemedelsföretag om s.k. säkerhetslager av antibiotika för beredskapsändamål. Läkemedlen ägs av företagen men Folkhälsomyndigheten har rätt att omedelbart köpa och hämta hela eller delar av lagret. Vidare är Sverige genom IEP-avtalet samt EU:s oljelagringsdirektiv förbundet att lagerhålla oljeprodukter och råolja. (SOU 2019:51, Näringslivets roll i totalförsvaret.)

²³ Statliga lager eller hybridlösningar där till exempel fysisk hantering läggs ut på en aktör i ordinarie försörjningskedja som har fler produkter i lager mot ersättning.

²⁴ Organisation med fysiska lager och bemanning för att köpa in, lagerhålla och ev. omsätta produkterna kräver resurser.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

omfattande arbete. Förfogande är tillämpligt när behoven överskrider den förmåga som har byggts upp inom försörjningsberedskapen.

Näringslivet fortsätter att utveckla sin förmåga, 2025-2030

Avtal och planer för samtliga totalförsvarsviktiga företag finns på plats i tillräcklig omfattning för att förse befolkningen med de varor och tjänster som behövs samt förse samhällsviktiga verksamheter, civila liksom militära, med de varor och tjänster som behövs. Det gäller beredskapsplaner för företag och avtal med de företag som ska genomföra kostnadskrävande förberedelser i fredstid. Planerna dokumenteras, övas samt revideras och utvecklas kontinuerligt över tid.

Utifrån givna mål, planeringsinriktningar och finansieringsutrymme är *den verkliga försörjningsberedskapen i hela samhället dimensionerad på en tillräckligt god nivå*²⁵ för såväl kris, gråzon, höjd beredskap och ytterst krig. Inventeringar inom respektive sektor görs regelbundet och nödvändiga prioriteringar i systemet kan genomföras utifrån satta försörjningsmål.

---

²⁵ Enligt Totalförsvarspropositionen (se även utgångspunkterna ovan) bör offentliga aktörer, i nära dialog med privata aktörer, bedöma behovet av förberedelser *för att säkerställa en rimlig beredskap.*

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984